

Raymond
Hausoul

'Door zijn striemen zijn wij genezen'

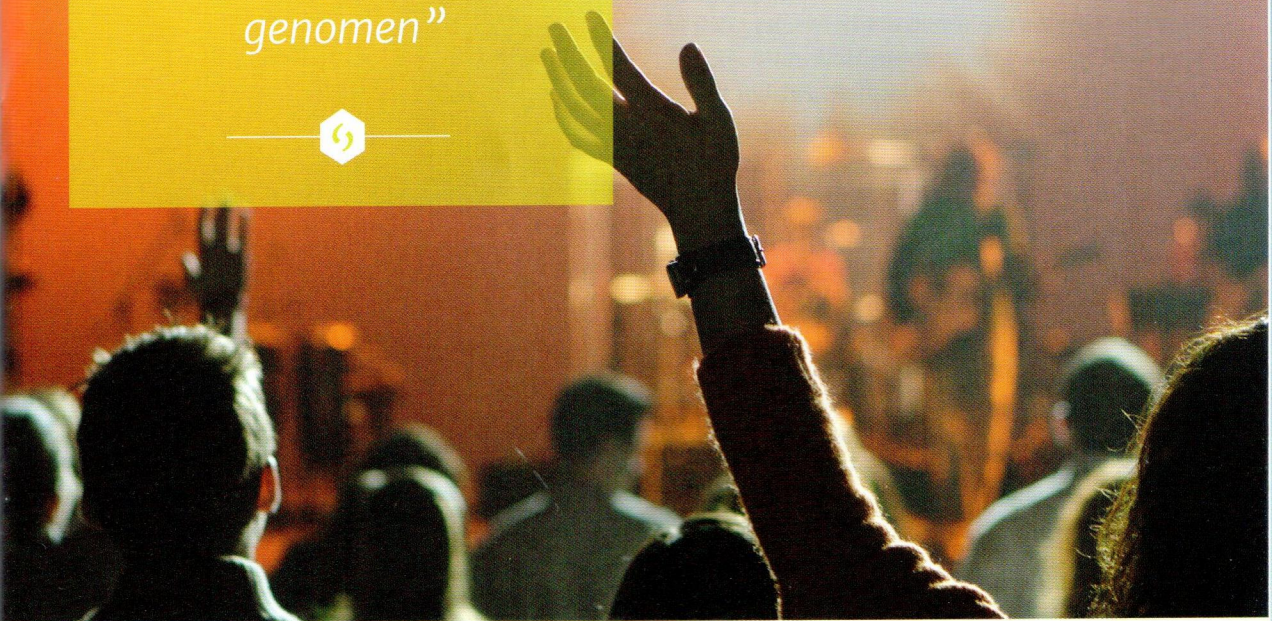
Voor veel christenen vormt Jesaja 53 het hart van de bijbelse verlossingsleer. Een kerntekst die vaak wordt aangehaald is: 'Hij was het die onze ziekten droeg, die ons lijden op zich nam ... Voor ons welzijn werd hij getuchtigd, zijn striemen brachten ons genezing' (vs. 4-5). Vaak wordt deze uitspraak in relatie gebracht met lichamelijke genezing. In dit artikel willen we nader ingaan op dit aspect.

Een holistische benadering op de verlossing. Dat de Messias dood en ziekte overwint in het leven van zijn volk is een bijbels gegeven. We beseffen dat de verlossing die Jezus brengt meer dan alleen vergeving van zonden betekent. Het gaat om een totaal herstel, een volledige vernieuwing van al het goede dat door God geschapen is. Daarbij hoort niet alleen de geestelijke wereld, maar ook de fysieke. De kerkvader Tertullianus noemde de opstanding van het vlees daarom de spil van het evangelie. Haal de opstanding weg en het evangelie is weg. Vanuit deze fantastische hoop mogen de rechtvaardigen over God belijden: 'Hij vergeeft u alle schuld, Hij geneest al uw kwalen' (Ps.103:3). De genezingen die Jezus tijdens zijn leven op aarde verricht, maken daarom deel uit van het grote verlossingswerk dat God op aarde wil volbrengen. Het is een belofte die met zijn volledige heilswerk in relatie staat. Dit element komt ook in de aanhaling van Jesaja 53:4 in Matteüs 8:16-17 naar voren: 'Bij het vallen van de avond brachten ze vele bezetenen bij Hem. Met een enkel bevel dreef Hij de geesten uit, en

allen die ziek waren genas. Hij, opdat in vervulling ging wat gezegd is door de profeet Jesaja: "Hij was het die onze ziekten wegnam en onze kwalen op zich heeft genomen"'.

Hoewel de evangelist alleen een deel van Jesaja 53:4 citeert, blijkt de hele context van Jesaja 53 van toepassing te zijn op de situatie die Matteüs beschrijft. De context van Jesaja spreekt over de toekomstige verlossing van Israël uit de gevangenschap. In Jesaja 52 verklaart Jahweh dat Hij genade aan Sion zal tonen. Het volk zal uit de verstrooiing naar het land Kanaän terugkeren en er de zegeningen, die Jahweh wil schenken, ontvangen. Dit is de belofte van dat wat Hij al vanouds over het volk afkondigde (Deut.30:1-10). In de genezingen en bevrijdingen die Jezus verricht, ziet Matteüs een begin van de vervulling van dit beloofde herstel. De dienst van de Messias getuigt zowel van zijn autoriteit als van zijn medelijden. Vanouds leefde de gedachte dat de Messias zich zou richten op de zwakken en zieken en hun wonden zou verzorgen (zie bijv. de Babylonische Talmoed, Sanhedrin 98a). Jesaja 53 in de bredere context. Daarbij is Jesaja 53:4 van bijzonder belang in de brede context van het Bijbelboek Jesaja. Het is het enige vers dat de dienst van Gods Knecht met de genezing van zieken in relatie brengt. Enkel bij Jesaja komt in het OT het spreken over genezing van personen zo duidelijk naar voren. Bij de andere profeten ontdekken we wel dat Israël's herstel wordt uitgedrukt in de beeldspraak van ziekte. Zo wordt de toekomstige zegening van Israël met het beeld van een 'verlamde' (Jer.31:6-8; Mi.4:6-7; Sef.3:16-20), een 'blinde' (Jes.42:19; 43:5-8; Jer.31:6-8) en

*“Hij was het die onze
ziekten wegnam en onze
kwalen op zich heeft
genomen”*

‘dove’ (Jes.42:19; 43:5-8) verbonden. Het zijn beelden die fysiek-letterlijk met de wegvoering van het volk in gevangenschap te verbinden zijn. Dikwijls koos de overwinnaar er namelijk voor om zijn gevangenen lichamelijk te verminken (Ri.16:21; 2Kon.25:7).

In al deze beschrijvingen ontbreekt bij deze andere profeten het spreken over een expliciete genezing van de ziektekwaal. In Jesaja komt de genezing van zieken wel aan bod. Het ziektebeeld in zijn beschrijvingen van het herstel van Israël herinnert tegelijk aan de afgoden die Israël vereerde. Ze duiden er op dat het volk de gedaante van de stomme, blinde en verlamde goden heeft aangenomen (vgl. Jes.6:10). Vooral de tekst in Jesaja 43:8 legt die relatie: ‘Laat dit volk naar voren treden, een blind volk, ook al heeft het ogen, doof, ook al heeft het oren’. Het volk is wat dat betreft ziek van kop tot teen: ‘Heel je hoofd doet pijn, heel je hart is ziek.

Van voetzool tot kruin, niets is ongeschonden: een en al wonden en builen en striemen, niet verbonden, niet verzorgd, niet met olie verzacht’ (1:5b-6; vgl. 3:7).

Bevrijding van afgoderij

Het is daarom het doel van Gods Knecht ‘om blinden de ogen te openen, om gevangenen te bevrijden uit de kerker, wie in het duister zitten uit de gevangenis’ (42:7; vgl. 30:26; 32:3; 61:1; Ps.146:7-8). Jesaja 53:5 verduidelijkt dat door het lijden van Gods Knecht anderen genezen: ‘Voor ons welzijn werd Hij getuchtigd, zijn striemen brachten ons genezing’. Deze terminologie sluit nauw aan bij de ziektebeschrijving van het volk in Jesaja 1:5b-6. Het herstel staat zo in relatie met het totale herstel van Israël op de dag dat de Messias verschijnt: ‘Op die dag zullen doven kunnen horen hoe uit een boek wordt voorgelezen, en blinden zullen met eigen ogen

zien, bevrijd van duisternis en donkerheid' (29:18), 'Dan worden blinden de ogen geopend, de oren van doven worden ontsloten. Verlamden zullen springen als herten, de mond van stommen zal jubelen' (35:5-6a).

Deze beschrijvingen tonen dat het volk niet voor altijd op de stomme, dove en verlamde afgoden die het aanbidt, zal lijken. De ogen van de blinden zullen geopend worden en de oren van de doven worden ontsloten. Israël zal uit de gevangenschap door Jahweh worden bevrijd. Net zoals we hierbij naast de fysieke gevangenschap aan de geestelijke gevangenschap van het volk mogen denken, mogen we naast de geestelijke genezingen aan de fysieke genezingen denken. Het vervolg van de genezingsbeloften in Jesaja 35 sluit zo aan bij de thematiek van de terugkeer uit de gevangenschap: 'Wie door Jahweh bevrijd zijn, keren terug. Jubelend komen zij naar Sion, gekroond met eeuwige vreugde. Gejuich en vreugde trekken de stad binnen, gejammer en verdriet vluchten eruit weg' (vs.10; vgl. Jes.65:17-20). Ook in de daden van de Messias zien we dat deze beeldtaal van het geestelijke herstel in het fysieke herstel een uitdrukking krijgt. Als we de evangeliën niet hadden, zouden velen deze relatie wellicht niet hebben erkend. Er zou dan slechts gedacht zijn aan een geestelijk herstel uit de ballingschap, die los staat van het fysieke herstel dat God voor zijn volk in petto heeft, door het werk van de beloofde Godsknecht in Jesaja 53.

Jezus is daarbij de ware Knecht die in Jahwehs naam handelt. Hij geneest dus niet in de eerste plaats omdat Hij de Messias is, maar omdat Hij de Knecht van Jahweh is, die de toekomstige zegeningen aan Israël wil schenken. Zijn genezingen zijn voorafschaduwingen van de komende nieuwe schepping, waarnaar Gods hart verlangt. Jezus geneest ook niet alleen de blinden, doven en verlamden, zoals Jesaja dat

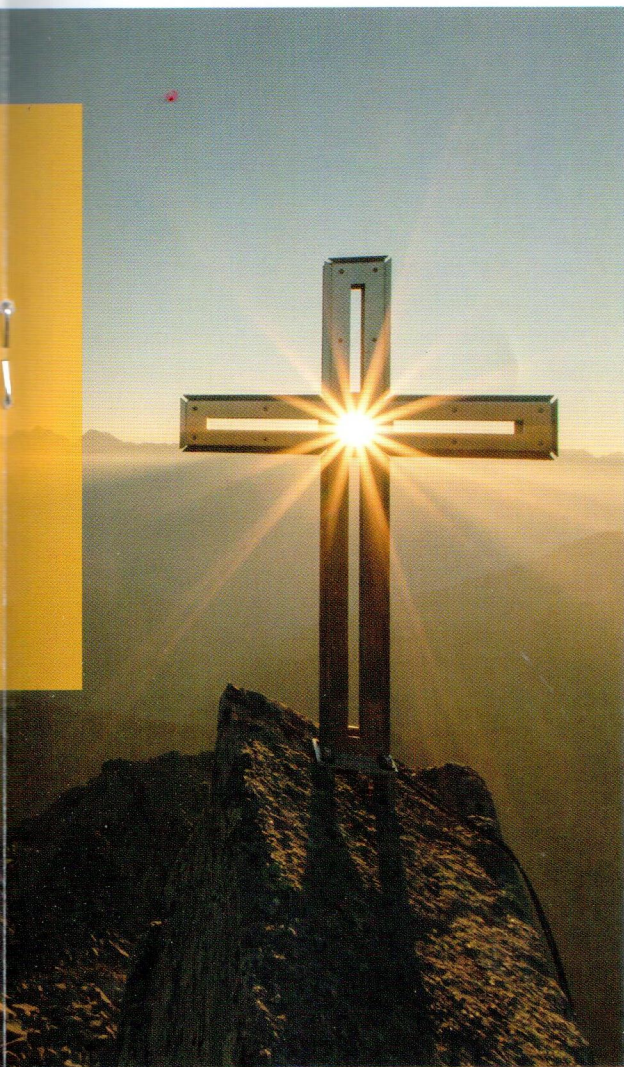

'Wie door Jahweh
bevrijd zijn, keren
terug. Jubelend
komen zij naar
Sion, gekroond met
eeuwige vreugde.'

aankondigde. Zijn genezing is alomvattend en geldt voor elke kwaal waaronder de mens gebukt gaat. Alle zegeningen die we in deze schepping mogen ontvangen, zijn zo met het heilswerk van Jezus Christus verbonden. Hij garandeert de realisering van alle beloften van God voor deze schepping (2Kor.1:20).

Niet beperken tot de kruisdood

Het citaat van Jesaja 53:4-5 in Matteüs 8:16-17 laat zien dat we de oudtestamentische belofte niet mogen beperken tot de kruisdood van de Messias. Het gebeuren in Matteüs 8-9 vond namelijk ruime tijd voor de kruisiging plaats.

Het is een belofte die in relatie staat met zijn volledige heilswerk. Dat verklaart waarom de evangelist deze tekst kan toepassen als Jezus in Kapernaüm de zieken geneest. Dat christenen deze tekst hoofdzakelijk verbinden met de kruisdood heeft te maken met het feit dat de gruweligheden die de profeet noemt zich in het leven van Jezus fysiek voordeden bij zijn kruisdood: 'Om onze zonden werd hij doorboord, om onze wandaden gebroken. Voor ons welzijn werd hij getuchtigd, zijn striemen brachten ons genezing' (Jes.53:5).

Uit deze tekst wordt dan geconcludeerd dat de verlossing van ziektes in het verlossings-

werk van de Messias opgesloten ligt. Een basis hiervoor wordt gevonden in de uitdrukkingen die Jesaja hanteert (53:4,11). Termen als het dragen van de ongerechtigheden herinneren dan aan het zoenoffer dat het volk jaarlijks bracht (Lev.16:22) en bij de term ziekte wordt er dan gedacht aan lichamelijke en psychische ziektes. Hierbij wordt dan vergeten dat ziekte in het Bijbelboek Jesaja een bredere betekenis kent. De Septuaginta (Griekse vertaling van OT) herinnert ons hieraan, door in vers 4 niet over 'ziekte', maar over 'zonden' te spreken: 'Deze is het die onze zonden draagt en voor ons lijdt' (53:4a). Ook de Targum (Aramese vertaling van OT) kiest voor deze verklarende interpretatie: 'Dan zal hij onze zonden bepleiten en onze ongerechtigheid vergeven door zijn eigen leven' (53:4a). We mogen Jesaja 53 daarom niet reduceren tot de uitspraak dat Jezus onze lichamelijke en psychische genezing aan het kruis droeg. Matteüs brengt deze oudtestamentische tekst zelfs nergens in relatie met het sterven van de Messias. Hij citeert de tekst alleen tijdens de dienst van de Messias (Mat.8:17), in een context van fysieke genezing. De eerste brief van Petrus brengt de tekst uit Jesaja 53:4-5 verder in relatie met het fysieke lijden van christelijke slaven (2:24). Dit getuigenis biedt voldoende basis om bij de verlossing te denken aan de verlossing van de hele mens: van ziel, geest en lichaam.

De genezing van lichamelijke en psychische ziekten en pijn mag daarin geen bijzaak zijn. Wel wijkt Matteüs in zijn betoog vanuit Jesaja 53 opmerkelijk af van 1Petrus 2:22-25 en Handelingen 8:32-33, waar de tekst uit Jesaja verbonden wordt met het kruislijden van de Messias. Deze keuze van Matteüs dwingt ons tot voorzichtigheid om zijn citaat automatisch te verbinden met de kruisiging.

De Bijbel bevestigt dat Jezus voor onze zonden stierf en daarmee de machten en krachten van het kwaad overwon. Tegelijk dienen we beide goed te onderscheiden. Nergens stelt het NT dat de overwinning op de machten ook het directe einde van alle ziekte betekent.

Deze buitenbijbelse gedachten ontwikkelde zich

dan ook pas in de tweede helft van de welvarende negentiende eeuw. De Bijbel getuigt er echter enkel van dat Christus onze zonden vergaf en niet onze ziekten. Enkel zondige daden laten zich tegenover God verzoenen en vergeven. Ziekte is geen ongehoorzaamheid tegenover God. Ziekte laat zich niet verzoenen of vergeven. Ziekte, pijn en dood moet worden verwijderd. Je moet er net zo van worden verlost als van de macht van de zonde. Aan het kruis gaf de Messias zijn leven voor onze zondige daden. In zijn overwinning rekende Hij af met de macht van de zonde. Daarbij hoeven we niet alleen te denken aan ziekte, maar ook aan de moeilijkheden bij het baren of bij het dagelijkse werk. Waar de zonden verzoend en vergeven zijn aan het kruis, leidt dat tot de verwijdering van de gevolgen van de zonden door de opstanding. De genezing en het herstel zijn daarmee veeleer gevolgen van Christus' verlossingswerk. Die verlossing is mogelijk voor deze schepping dankzij het alomvattende heilswerk van de Messias.

Het begin van de vervulling

Uit het NT blijkt dat de machten van het kwaad ook na de komst van Jezus nog invloed hebben. Op het moment dat Jezus in Matteüs 8:17 de tekst uit Jesaja 53:4-5 citeert, zijn er nog steeds mensen ziek. Daaruit hoeven we niet meteen te concluderen dat de genezing van ziekte enkel pas in de toekomst, bij de opstanding van het lichaam, gebeurt. In dat geval wordt het aspect van de genezing volledig naar de toekomst verplaatst en is er tot die tijd op aarde geen spoor van genezing te bekennen. De kernvraag hierbij is in hoeverre Gods beloften van genezing voor de huidige tijd zijn weggelegd. Welke zegeningen van het heilswerk van Christus mogen we in onze huidige tijd verwachten?

Als we van alle gelezen teksten een evenwichtige uitleg willen geven, moeten we stellen dat door het werk van de Messias de belofte uit Jesaja zich begint te vervullen. De voltooiing ervan laat echter nog op zich wachten. Zelfs wie door Jezus wordt genezen, beseft dat hij of zij nog

niet verlost is van de dood. De hele schepping, mens en dier, blijft halsreikend uitzien naar de komende bevrijding van ziekte, dood en pijn (Rom.8:19-22). Er is nog een uitzien naar de tijd 'waarover God van oudsher bij monde van zijn heilige profeten heeft gesproken en waarin alles zal worden hersteld' (Hand.3:21). Dit uitzien impliceert dat nu nog niet alle resultaten van Christus' bevrijding op aarde zichtbaar zijn. Het overwinnen van het kwaad is een proces dat nog gaande is. Zoals de Messias nog steeds mensen uit de banden van de dood redt, worden er ook nog steeds mensen uit de banden van ziekte en pijn gered. Het proces hiervan is nog niet voltooid, maar dat zal zeker gebeuren.

Naar dat moment zien we uit, *maranata!*

